

**2026-2027-O‘QUV YILIDA IXTISOSLASHTIRILGAN TA’LIM  
MUASSASALARI AGENTLIGI HUZURIDAGI AL-BERUNIY NOMIDAGI  
XALQARO MAKTAB-INTERNATNING 9-SINFIGA QABUL IMTIHONI  
UCHUN KIMYO FANIDAN TEST TOPSHIRIQLARI  
SPETSIFIKATSIYASI**

**Toshkent – 2026**

**2026-2027-O‘QUV YILIDA IXTISOSLASHTIRILGAN TA’LIM  
MUASSASALARI AGENTLIGI HUZURIDAGI AL-BERUNIY NOMIDAGI  
XALQARO MAKTAB-INTERNATINING  
9-SINFIGA QABUL IMTIHONI UCHUN KIMYO FANIDAN TEST  
TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI**

Mazkur spetsifikatsiya Ixtisoslashtirilgan ta’lim muassasalari agentligi huzuridagi Al-Beruniy nomidagi xalqaro maktab-internatining 9-sinfiga o‘qishga qabul qilish bo‘yicha hujjat topshirgan nomzodlarning kimyo fanidan bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarini baholashda foydalaniladigan test topshiriqlarining mazmuni, qamrovi, turi, shakli, baholash mezonini va o‘tkazilish tartibiga qo‘yilgan talablarni aks ettiradi.

### **I. Umumiy tamoyillar**

Baholash maqsadi – nomzod o‘quvchilarining kimyo fanidan bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarini amaldagi dasturlarda belgilangan o‘quv maqsadlari asosida kompleks baholash. Mazkur baholash natijalari asosida ixtisoslashtirilgan ta’lim muassasalari agentligi huzuridagi Al-Beruniy nomidagi xalqaro maktab-internatining 9-sinfiga qabul qilish bo‘yicha qarorlar asoslangan (valid) bo‘lishini ta’minlash maqsadida baholashda validlik, ishonchlilik, adolat va shaffoflik tamoyillariga rioya qilinishi ta’minlanadi.

### **II. Me’yoriy asoslar**

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 15-maydagi “Prezident iqtidorli farzandlari” tashabbusini amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF–86-son Farmoni.

2. Al-Beruniy nomidagi xalqaro maktab-internati Kuzatuv kengashi yig‘ilishining 2026-yil 21-yanvardagi 8-son bayoni asosida tasdiqlangan “Al-Beruniy nomidagi xalqaro maktab-internatiga o‘quvchilarni saralab olish va qabul qilish bo‘yicha tartib” asosida.

3. Kimyo fanidan umumiy o‘rta ta’limning 7-8-sinflar uchun amaldagi o‘quv dasturi.

### **III. Baholash qamrovi va ajratilgan vaqt**

Ixtisoslashtirilgan ta’lim muassasalari agentligi huzuridagi Al-Beruniy nomidagi xalqaro maktab internatining **9-sinfiga** o‘qishga qabul sinovi **2 bosqichda** amalga oshiriladi. Birinchi bosqichda o‘quvchilarining kimyo fani bilish darajasini

aniqlash uchun jami **20 ta yopiq test** topshirig‘i, ikkinchi bosqichida esa **5 ta** yozma topshiriq taqdim etiladi. Birinchi bosqichdagi topshiriqlarni bajarish uchun **50 daqiqa**, ikkinchi bosqichda esa **45 daqiqa** vaqt berilgan. Test topshiriqlarining mazmun sohasi, baholanadigan bilim, ko‘nikma va kompetensiyalar bo‘yicha taqsimoti quyidagi jadvallarda aks etgan:

<b>Mazmun soha</b>	<b>Baholanadigan konstruktlar</b>	<b>Testlar soni</b>
<b>1.Kimyoning asosiy tushunchalari. Kimyoviy qonunlar (1-8-savollar)</b>		<b>8 ta</b>
<b>1.1. Atomlarning tarkibi. Mol. Molekulaning molyar va molekulyar massasi.</b>	Atomlarning tarkibini bilish, atom va molekula tushunchasini tushunish, molekulaning molyar va molekulyar massasini hisoblashni qo‘llash.	1
<b>1.2. Kislrod va yonish jarayonlari. Havoning tarkibi. Suv va uning xossalari</b>	Kislrod, havo, suv haqidagi asosiy tushunchalarni eslab qolish, suvning xossalarini izohlash, kislrod va havoning farqini, suvning fizik va kimyoviy xossalarini tahlil qilish	2
<b>1.3. Izozarrachalar.</b>	Izotop va izobar tushunchalarini bilish, real vaziyatlarda qo‘llay olish.	1
<b>1.4 Davriy sistema va davriy qonun.</b>	Davriy sistema va davriy qonun mazmunini tushunish, elementlarning davr va guruhlarda joylashish sababini izohlay olish.	1
<b>1.5 Tarkibning doimiylik qonuni. Kimyoviy formulalar tuzish.</b>	Tarkibning doimiylik qonunini bilish va mazmunini tushunish, kimyoviy formulalarni tuzishni qo‘llash,	1
<b>1.6 Massaning saqlanish qonuni. Reaksiya unumi</b>	Massaning saqlanish qonunini bilish va mazmunini tushunish, reaksiyada unumni hisoblashni qo‘llash.	1
<b>1.7 Karrali nisbatlar qonuni. Avogadro qonuni</b>	Karrali nisbatlar qonunini bilish va mazmunini tushunish, Avogadro qonunini bilish va mazmunini tushunish, berilgan shartlar asosida kimyoviy jarayon natijalari haqida xulosa chiqarish.	1
<b>2.Anorganik birikmalarning muhim sinflari (9-11-savollar)</b>		<b>3 ta</b>
<b>2.1 Oksidlar. Asoslar</b>	Oksidlar va asoslar tushunchasini bilish va mazmunini tushunish, ularning formulalari va tuzilishini hisoblash va qo‘llash, kimyoviy xossalari va reaksiyalari natijalarini asoslash va	1

	izohlash, berilgan shartlar asosida jarayonlarni tahlil qilish va natijalar orasidagi bog‘liqlikni aniqlash	
<b>2.2 Kislotalar. Tuzlar</b>	Kislotalar va tuzlar tushunchasini bilish va mazmunini tushunish, ularning tarkibi va formulalarini aniqlash hamda hisoblashda qo‘llash, kimyoviy xossalari va reaksiyalarini asoslash, berilgan shartlar asosida jarayonlarni tahlil qilish va natijalar orasidagi bog‘liqlikni aniqlash	2
<b>3. Kimyoviy bog‘lanishlar (12-14-savollar)</b>		<b>3 ta</b>
<b>3.1. Kimyoviy bog‘lanish va uning turlari. <math>\sigma</math> va <math>\pi</math> bog‘lar. Kovalent bog‘lanish. Qutbli va qutbsiz kovalent bog‘lar. Bog‘ energiyasi. Bog‘ uzunligi. Bog‘ karraliligi</b>	Kimyoviy bog‘lanish va uning turlari tushunchasini bilish va mazmunini tushunish, $\sigma$ va $\pi$ bog‘lar hamda kovalent bog‘lanishning mohiyatini tushunish, qutbli va qutbsiz kovalent bog‘larni farqlash va berilgan birikmalar uchun aniqlashda qo‘llash, bog‘ energiyasi, bog‘ uzunligi va bog‘ karraliligi orasidagi bog‘liqlikni asoslash, berilgan misollar asosida bog‘lanish xususiyatlarini tahlil qilish va xulosa chiqarish	2
<b>3.2. Ion bog‘lanish. Metall bog‘lanish. Vodorod bog‘lanish. Donor-akseptor mexanizmi (Koordinatsion bog‘).</b>	Ion bog‘lanish, metall bog‘lanish, vodorod bog‘lanish va donor–akseptor mexanizmi (koordinatsion bog‘) tushunchalarini bilish va mazmunini tushunish, bu bog‘lanish turlarini moddalarda aniqlash va misollar orqali qo‘llash, bog‘lanish turi bilan moddaning fizik va kimyoviy xossalari orasidagi bog‘liqlikni asoslash, berilgan vaziyatlar asosida bog‘lanish xususiyatlarini tahlil qilish va xulosa chiqarish	1
<b>4 . Kimyoviy reaksiya tezligi. Kimyoviy muvozanat. Oksidlanish - qaytarilish reaksiyalari (15-20-savollar)</b>		<b>6 ta</b>
<b>4.1. Kimyoviy reaksiya tezligi. Vant-Goff qoidasi Kimyoviy muvozanat. Le-Shatelye prinsipi.</b>	Kimyoviy reaksiya tezligi tushunchasini bilish va mazmunini tushunish, reaksiya tezligiga ta’sir qiluvchi omillarni aniqlash va qo‘llash, Vant-Goff qoidasini bilish va berilgan sharoitlarda tezlikning o‘zgarishini asoslash.	2
<b>4.2. Kimyoviy muvozanat. Le-Shatelye prinsipi</b>	Kimyoviy muvozanat tushunchasini bilish va mazmunini tushunish, Le-	1

	Shatelye prinsipiga ko‘ra muvozanatning siljishini tahlil qilish va jarayon natijalari haqida xulosa chiqarish	
<b>4.3. Oksidlanish darajasi.</b>	Oksidlanish darajasi tushunchasini bilish va mazmunini tushunish.	1
<b>4.4. Oksidlanish darajasi. Oksidlanish-qaytarilish reaksiya turlari</b>	Oksidlanish–qaytarilish reaksiyalarining turlarini aniqlash va qo‘llash, elektron almashinuvi asosida oksidlanish va qaytarilish jarayonlarini asoslash, berilgan reaksiyalar asosida oksidlanish qaytarilish jarayonlarni tahlil qilish va xulosa chiqarish.	2
<b>5. Metallmaslar ( 21-25-savollar)</b>		<b>5 ta</b>
<b>5.1 VI guruh bosh guruhcha elementlari</b>	Oltinugurtning vodorodli va kislorodli birikmalarini xossalarini bilish, notanish vaziyatlarda qo‘llash, sulfat kislota va uning xossalarini qilish, izohlash, xulosa chiqara olish;	1
<b>5.2. Galogenlar. Xalkogenlar. Tuzilishi. Fizik va kimyoviy xossalari. Tarqalishi.</b>	Galogenlar va xalkogenlar tushunchasini bilish va mazmunini tushunish, ularning atom tuzilishi va davriy jadvaldagi o‘rnini aniqlash va qo‘llash, fizik va kimyoviy xossalarini asoslash, tabiatda tarqalishini misollar orqali tahlil qilish va berilgan ma’lumotlar asosida xulosa chiqarish	2
<b>5.3. Pniktogenlar. Azot va fosforning olinishi, fizik kimyoviy xossalarini o‘rganish. Azot va fosforning vodorodli va kislorodli birikmalarini olinishi, fizik kimyoviy xossalari</b>	Pniktogenlarni bilish va mazmunini tushunish, azot va fosforning olinishi hamda ularning fizik va kimyoviy xossalarini aniqlash va qo‘llash, azot va fosforning vodorodli va kislorodli birikmalarini olish usullarini tushunish, ularning fizik va kimyoviy xossalarini asoslash, berilgan misollar asosida jarayonlarni tahlil qilish va xulosa chiqarish	1
<b>5.4 Biogen elementlar</b>	Biogen elementlarning tirik tabiatdagi ahamiyatini baholash, ularning sog‘liq va hayot uchun zarurligini asoslash	1

#### IV. Kognitiv ko‘nikmalar bo‘yicha taqsimot

Topshiriqlar uchun belgilangan ballar ularning murakkablik darajasini, bajarishda talab etiladigan bilim, ko'nikma va mantiqiy fikrlash hajmini hisobga olgan holda belgilangan.

Test topshiriqlarining kognitiv ko'nikmalar va baholash mezonini bo'yicha taqsimoti quyidagi jadvalda aks etgan:

<b>Kognitiv daraja</b> (topshiriq toifasi)	<b>Izohi</b>	<b>Testlar soni (ta)</b>
<b>Bilish (A)</b>	Reproduktiv darajadagi topshiriqlarining mazmuni o'quvchilar tomonidan o'quv materialini qayta ishlanmasdan, ularning xotira qobiliyatini aniqlovchi, qonuniyatlar, xossaliklar, formula, tushuncha va atamalarining mohiyatini bilish, yodda saqlash va tanish, odatiy vaziyatlarda qo'llashga qaratilgan	4
<b>Qo'llash (B)</b>	Produktiv o'quv topshiriqlarining o'quvchilar tomonidan o'rganilgan qoidalar va formulalarni tanish vaziyatlarda qo'llashni talab etadi. Ushbu topshiriqlarda o'quvchilar berilgan ma'lumotlar asosida sodda hisob-kitoblarni bajaradi, standart shakldagi masalalarni yechadi hamda formula yoki qoidani to'g'ridan to'g'ri qo'llaydi.	4
	Produktiv o'quv topshiriqlari o'quvchilardan o'rganilgan qoidalar va formulalarni bir nechta bosqichdan iborat hamda qisman noodatiy vaziyatlarda ongli ravishda qo'llashni talab etadi. Ushbu topshiriqlarda o'quvchilar masala shartini tahlil qiladi, mos yechim usulini tanlaydi, bir nechta formulalar yoki qoidalarni ketma-ket va mantiqiy bog'liqlikda qo'llaydi hamda yechim jarayonida oraliq xulosalar chiqaradi.	8
<b>Mulohaza (C)</b>	Intellectual darajadagi topshiriqlar o'zlashtirilgan bilim, va ko'nikmalarni notanish vaziyatlarda qo'llash, tahlil qilish, sintezlash, qiyosiy taqqoslash, qonun va qonuniyatlarni qo'llab, umumlashtirishni talab qiladi	4

## V. Baholash shakli

O'quvchilarning kimyo fani bo'yicha bilim va ko'nikmalari ikki bosqichli baholash tizimi asosida aniqlanadi. Baholashning birinchi bosqichi **34** ball, ikkinchi bosqichi esa eng yuqori **35 ball** bilan baholanadi. Har bir bosqichda baholanadigan mazmun soha, kognitiv jarayonlar va baholash mezoni quyidagi jadvallarda berilgan.

### Birinchi bosqichda baholanadigan mazmun soha, kognitiv jarayonlar va baholash mezoni

1-jadval

Topshiriq tartib raqami	Mazmun sohasi	Topshiriq toifasi	Ball
1	<b>Kimyoning asosiy tushunchalari. Kimyoviy qonunlar</b>	A	1.1
2		A	1.1
3		A	1.1
4		B	1.1
5		B	2.1
6		B	1.1
7		B	1.1
8	<b>Anorganik birikmalarning muhim sinflari</b>	B	2.1
9		B	2.1
10	<b>Kimyoviy bog'lanishlar</b>	B	2.1
11		B	2.1
12		B	2.1
13	<b>Kimyoviy reaksiya tezligi. Kimyoviy muvozanat. Oksidlanish -qaytarilish reaksiyalari</b>	C	2.1
14		A	1.1
15		B	1.1
16		C	2.1

<b>17</b>	<b>Metallmaslar</b>	C	2.1
<b>18</b>		B	2.1
<b>19</b>		C	2.1
<b>20</b>		B	2.1
<b>Jami</b>			<b>34 ball</b>

**Ikkinchi bosqichda baholanadigan mazmun soha, kognitiv jarayonlar va baholash mezonlari**

2-jadval

<b>Topshiriq tartib raqami</b>	<b>Mazmun sohasi</b>	<b>Topshiriq toifasi</b>	<b>Baholash mezonlari</b>
<b>1</b>	<b>Kimyoning asosiy tushunchalari. Kimyoviy qonunlar</b>	B	0-5 ball
<b>2</b>	<b>Anorganik birikmalarning muhim sinflari</b>	C	0-7 ball
<b>3</b>	<b>Kimyoviy reaksiya tezligi. Kimyoviy muvozanat</b>	C	0-8 ball
<b>4</b>	<b>Oksidlanish -qaytarilish reaksiyalari</b>	C	0-7 ball
<b>5</b>	<b>Metallmaslar</b>	C	0-8 ball
<b>Jami</b>			<b>35 ball</b>

**VIII. Tavsiya etiladigan asosiy adabiyotlar**

1. I.R.Asqarov, K.G‘opirov, D.Azamatova, Sh.Ganiyeva 7-sinf kimyo «SHARQ» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati, Toshkent — 2022
2. I.R.Asqarov, K.G‘opirov, N.X.To‘xtaboyev 7-sinf kimyo «SHARQ» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati, Toshkent — 2017
3. I.R.Asqarov, K.G‘opirov, N.X.To‘xtaboyev 8-sinf Toshkent «YANGIYUL POLIGRAPH SERVICE» 2019.